

عفت پیشگی، جهاد اکبر و پاداشی هم‌تراز شهید در راه خدا

عضو هیئت علمی دانشگاه حضرت معصومه(س)، با اشاره به حکمت ۴۷۴ نهج البلاغه تأکید کرد:

عضو هیئت علمی دانشگاه حضرت معصومه(س)، با اشاره به حکمت ۴۷۴ نهج البلاغه تأکید کرد: عفت پیشگی و خودداری از محرّمات الهی، به ویژه در برابر شهوت و شکم بارگی، مصداق روشن جهاد اکبر است و اجر آن کمتر از پاداش مجاهد شهید در راه خدا نیست. وی افزود، انسان عقیف با مبارزه با نفس اماره و شیطان، در مسیر عبادت و تقوا، نقش مؤثری در تربیت اخلاقی و اجتماعی خود و جامعه دارد.

محمدعلی مروجی طبسی به گزارش ایکنّا، حجت الاسلام محمدعلی مروجی طبسی؛ عضو هیئت علمی دانشگاه حضرت معصومه(س)، صبح سه شنبه ۱۱ آذرماه در ادامه سلسله مباحث نهج البلاغه، به حکمت ۴۷۴ این کتاب شریف پرداخت که متن سخنان وی به شرح زیر است:

امیرالمؤمنین علی(ع) در حکمت ۴۷۴ نهج البلاغه می فرماید: مِمَّا الْمُجَاهِدُ الشَّهِيدُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ يَأْخُذُ أَجْرًا مِمَّنْ قَدَرَ قَعْفَ لَكَادَ الْعَقِيفُ أَنْ يَكُونَ مَلَكًا مِنَ الْمَلَائِكَةِ. اجر مجاهد شهید در راه خدا بیشتر از کسی که توانایی بر گناه داشته اما خویشتن داری کرده است نیست. چنین فرد باعفتی نزدیک است ملکی از ملائکه باشد.

نکته مهم و محوری در این سخن حکیمانه و درخشان، ارزشمندی عفت پیشگی در سبک زندگی و هم ترازای پاداش انسان عقیف با مجاهد شهید در راه خداست. عفت در لغت به معنای خویشتن داری یا خودداری کردن از حرام و کار زشت است. طبق حدیث جنود عقل و جهل از امام صادق(ع) که در کافی، جلد اول، صفحه ۲۱ آمده است متضاد «عفت»، «تَهْتِكُ» به معنای پرده دری، دریدگی و کسی که از برهنگی هیچ باک و شرمی ندارد است. (المحکم، ابن سیده). می توان گفت «متهتک» آن بی پروایی است که در رفتارش خط قرمز و ترمزی وجود ندارد و این ویژگی گاه در نوع پوشش نیز بروز پیدا می کند.

عفت ورزی در آیات قرآن در سه مصداق به کار رفته است:

اول؛ پرهیز از تکدی گری، دریوزگی و گدایی کردن: «... يَخْسَبُهُمُ الْجَاهِلُ أَغْنِيَاءَ مِنَ التَّعَفُّفِ...» (بقره/۲۷۳) (مجمع البیان؛ الکشاف؛ انوارالتنزیل)

دوم؛ خودداری کردن از تصرف در مال یتیم: «...وَمَنْ كَانَ غَنِيًّا فَلْيَسْتَعْفِفْ...» (نساء/۶) یعنی سرپرستان یتیم در صورت تمکن مالی، نباید از اموال یتیمان استفاده کنند.

سوم؛ پاکدامنی و پرهیز از شهوت رانی: «وَلْيَسْتَعْفِفِ الَّذِينَ لَا يَجِدُونَ نِكَاحًا...» (نور/۳۳) یعنی آنان که وسیله ازدواج برایشان فراهم نیست، باید عفت پیشه کنند..

در احادیث اهل بیت(ع) بر دو مصداق برای عفت ورزی تأکید شده است: پرهیز از شکم بارگی و شهوت رانی. در روایتی از امام صادق(ع) نقل شده که رسول خدا(ص) از وقوع سه رویداد در میان امت خود نگران بودند: گمراهی پس از معرفت یعنی انحراف عقیدتی؛ فتنه های گمراه کننده یعنی آزمون های بسیار دشواری که نتیجه اش گمراهی عده ای است؛ شکم بارگی و شهوت رانی. (الکافی، ۲، ص ۷۹).

در روایتی دیگر از امام باقر(ع) نقل شده که فرمود: «برترین عبادت عفت ورزی در شکم و شهوات جنسی است.» (الکافی، ۲، ص ۷۹) منظور از شکم بندگی و شکم بارگی، بی پروایی و رعایت نکردن حدود الهی در خوردنی ها و آشامیدنی هاست که شامل مقدمات آن یعنی کسب درآمدهای حرام هم می شود. (مرآة العقول).

مقدمه بی عفتی در روابط جنسی را مواردی مانند چشم چرانی، بی اعتنایی به ضوابط شرعی روابط محرم و نامحرم، بدپوششی و برهنگی و هر آنچه که زمینه را برای فحشاء و روابط آلوده جنسی فراهم می کند، در بر می گیرد. شاهد این مطلب، این آیه شریفه است: «وَلَا تَقْرَبُوا الزَّانِيَ إِنَّهُ كَانَ فَاحِشَةً وَ سَاءَ سَبِيلًا» (اسراء/۳۲) خداوند می فرماید: به این فحشاء نزدیک نشوید. یعنی از امور و مقدماتی که شما را به این عمل بسیار زشت و منافای عفت، نزدیک می کند، دوری کنید. عملی که راه را برای مفسد دیگر اجتماعی و نابودی انسانیت هموار می کند. (المیزان)

باید توجه داشت عفاف، خودداری کردن از محرمات الهی است اما با توجه به نیرومندی غرایز جنسی و شهوات مربوط به خوردنی ها و آشامیدنی ها و دشواری مسلط شدن بر آن ها، در روایات اهل بیت(ع) بر عفت پیشگی در برابر این دو شهوت تأکید فراوان شده است تا آنجا که بهترین عبادت برشمرده شده است.

طبق حکمت ۴۷۴ نهج البلاغه، اجر الهی انسان عقیف کمتر از پاداش مجاهد شهید در راه خدا نیست. چرا؟ زیرا عفت پیشه مانند مجاهد در راه خدا، با نفس اماره خود مبارزه می کند.

در روایتی از رسول خدا(ص) نقل شده که فرمود: «المجاهد من جاهد نفسه؛ مجاهد کسی است که با نفس خود جهاد می کند»، یعنی کسی که نفس خود را از انجام معصیت باز می دارد، مانند کسی است که در میدان نبرد با دشمن، می جنگد. (المجازات النبویة، سید رضی(ره)). در روایتی دیگر از آن حضرت نقل شده، خطاب به رزمندگانی که از میدان نبرد بازگشته بودند، فرمود: «مَرْحَبًا بِقَوْمٍ قَصَّوْا الْجِهَادَ الْأَصْغَرَ وَ بَقِيَ عَلَيْهِمُ الْجِهَادُ الْأَكْبَرُ...»؛ آفرین به کسانی که جهاد اصغر را انجام دادند. اما جهاد اکبر آنان باقی مانده است. پرسیدند: یا رسول الله(ص)! منظورتان از جهاد اکبر چیست؟ فرمود: جهاد با نفس. برترین جهاد از آن کسی است که با نفس خود بجنگد» (الكافی؛ الامالی شیخ صدوق(ره)).

در روایتی دیگر از امام صادق(ع) جهاد با نفس برای بازداشتن آن از معصیت و نافرمانی خداوند، از بزرگترین جهاد بر شمرده شده است. (...فَمُجَاهَدَةُ الرَّجُلِ نَفْسَهُ عَنْ مَعَاصِي اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ وَ هُوَ مِنْ أَعْظَمِ الْجِهَادِ... الكافی) پس می توان گفت: عفاف و عفت پیشگی مصداق روشن جهاد اکبر است. از این رو انسان عقیف یا کسی که تلاشش در خودداری کردن از محرمات الهی است خصوصاً مواردی که در آیات قرآن و احادیث اهل بیت(ع) بر آن تأکید شده، مجاهد در راه خدا است که با دشمن درونی خود یعنی نفس اماره و شیطان وسوسه گر مبارزه می کند؛ لذا اجر او با مجاهد شهید فی سبیل الله برابری می کند. بعید نیست خداوند پاداش این افراد را شهادت در راه خود رقم بزند.